

SPRAWOZDANIE

z konferencji na temat **Założenia do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013**

Poznań, 5 lipca 2004

Konferencja została zorganizowana przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy przy współudziale Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Otwarcia konferencji dokonał i również konferencję poprowadził Stefan Mikołajczak - Marszałek Województwa Wielkopolskiego.

W programie przewidziano następujące wystąpienia następujących osób:

1. *Jerzy Hausner – Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Gospodarki i Pracy*

„Prezentacja Założeń Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 – pożądane kierunki działań rozwojowych, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii rozwoju regionów”

2. *Stefan Mikołajczak - Marszałek Województwa Wielkopolskiego*

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego - wnioski z dotychczasowej realizacji”

3. *Maciej Klimczak - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury*

Strategia Rozwoju Kultury

4. *prof. Jacek Szlachta*

Unijne uwarunkowania Narodowego Planu Rozwoju

Podsumowania konferencji dokonali:

Stefan Mikołajczak - Marszałek Województwa Wielkopolskiego oraz

Jerzy Hausner – Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Gospodarki i Pracy

Po wystąpieniach prelegentów odbyła się dyskusja.

Konferencja była jedną z 16 konferencji odbywających się kolejno we wszystkich województwach. Wzięli w niej udział – oprócz osób wyżej wymienionych - Irena Herbst - Wiceminister Gospodarki i

Pracy, Maciej Klimczak - Wiceminister Kultury, prof. Jacek Szlachta, Andrzej Nowakowski - Wojewoda Wielkopolski oraz w charakterze zaproszonych gości: parlamentarzyści, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego stopnia podstawowego i powiatowego, instytucji naukowych, wyższych uczelni, organizacji pozarządowych i gospodarczych.

Przebieg konferencji

Ad 1. Tworzenie Narodowego Planu Rozwoju wymaga dwóch wzajemnych wymiarów komunikowania się – z jednej strony silna korespondencja pomiędzy krajowymi strategiami problemowymi a NPR, a drugiej strony silna korespondencja między strategiami regionalnymi a strategią krajową. Te dwa układy muszą się wzajemnie wzmacniać i uzupełniać – powiedział Wicepremier Jerzy Hausner podczas konferencji „Założenia Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 – 2013..

Prace nad NPR rozpoczęły się już w styczniu br. W kwietniu, Wicepremier zapowiedział cykl 16 konferencji konsultacyjnych, które zakończą się 19 lipca. Konsultacje społeczne, poświęcone strategiom problemowym, odbędą się w terminie wrzesień – październik br., a pod koniec grudnia powinna pojawić się pierwsza wersja Narodowego Planu Rozwoju. Zostanie ona poddana pod szeroką debatę ogólnokrajową, również w środowiskach eksperckich i organizacji pozarządowych.

NPR na lata 2007 – 2013, w odróżnieniu od NPR na lata 2004 – 2006, jest nie tylko planem wykorzystania środków UE, ale przede wszystkim koncepcją modernizacji polskiej gospodarki, krajowym programem polityki strukturalnej.

Wicepremier Jerzy Hausner podkreślił istotną rolę konsultacji społecznych we wczesnej fazie przygotowań Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 – 2013 z „elitami wojewódzkimi”. Ważnym momentem prac jest stworzenie właściwego warsztatu rządowego. Podstawą tego warsztatu jest profesjonalnie przygotowana i zweryfikowana prognoza, która musi być trwałą częścią budowania podstaw decyzyjnych rządu i musi mieć swoje umocowanie w strukturach rządu. Drugą jest kwestia budowania strategii. Strategie muszą stanowić spójny i jednolity system na szczeblu krajowym i regionalnym.

NPR na lata 2004 – 2006 przewiduje możliwość wykorzystania środków w wysokości około 80 mld zł. Kolejny NPR na lata 2007 – 2013 dysponuje środkami czterokrotnie większymi.

W założeniach Rządu przyjęte jest opracowanie 16 odrębnych regionalnych programów rozwoju, a nie jeden zintegrowany, krajowy, co mogłoby spotkać się z oporem Komisji Europejskiej. Według Premiera obecnie nie byłibyśmy w stanie przygotować, uruchomić, przeprowadzić i rozliczyć 16 odrębnych programów, z powodów instytucjonalnych – przede wszystkim – z powodu źle ukształtowanych relacji

między władzą samorządową w województwie, a rządową w województwie. Niezbędne jest wyjaśnienie kwestii kompetencji administracji rządowej i samorządowej.

Dlatego do NPR będzie dołączony inny dokument będący programem zmian instytucjonalnych w państwie.

Premier podkreślił, że *jeżeli chcemy budować rzeczywiście nowoczesną strukturę gospodarczą, musimy odejść od tradycyjnego myślenia o pomocy publicznej*, a więc utrzymywania dużych, nieefektywnych przedsiębiorstw publicznych, związanych z tradycyjnymi sektorami gospodarki, a także anulowania im zobowiązań. Inne państwa wspierają innowacyjne, małe i średnie przedsiębiorstwa.

Potrzebny jest nam program zmian systemowych jako warunek i następstwo realizacji Narodowego Planu Rozwoju.

Ad 2. Marszałek Województwa Wielkopolskiego przedstawił tezy do dyskusji o kształcie i treści strategii rozwoju województwa wielkopolskiego w latach 2007 – 2013. Obecna strategia została opracowana dla dłuższej perspektywy czasowej – na 15 do 20 lat, ale należałoby ją dostosować do okresu planistycznego obowiązującego w Unii Europejskiej. Wizja rozwoju województwa wielkopolskiego rozumiana jest jako obraz docelowego stanu w określonej perspektywie czasowej. W najbliższej przyszłości Wielkopolska powinna być regionem nowoczesnym i zintegrowanym. Nowoczesność zawiera w sobie takie elementy, jak innowacje, e-społeczeństwo oraz powinna uwzględniać kierunki polityki określone w Strategii Lizbońskiej. Integracja wewnętrzna, a więc zmniejszenie różnic w Wielkopolsce, powinno być jednym z najważniejszych zadań, gdyż różnice te są znaczące.

Województwo, reprezentowane przez samorząd powinno skupić się z jednej strony na jednoczeniu wszystkich podmiotów wokół wspólnych celów, a drugiej strony - na aktywizacji otoczenia. Największe zmiany w strategii powinny nastąpić w strukturze celów szczegółowych, które trzeba dostosować do realnych możliwości osiągnięcia, uwzględniając politykę wspólnotową oraz wynikające z niej instrumenty strukturalne.

Dziś województwo dysponuje znacznie głębszą wiedzą o problemach rozwojowych Wielkopolski, zmianie uległo otoczenie makroekonomiczne i zupełnie nowe uwarunkowania przyniosła integracja europejska. Przede wszystkim pojawiły się możliwości osiągnięcia celów zapisanych w strategii. Samorząd ma do dyspozycji szeroki pakiet instrumentów strukturalnych zarówno wspólnotowych jak i krajowych. Rozważania nad ewentualnym nowym kształtem strategii wymagają przeglądu tego, co już zostało ustalone, by nie stracić niczego, co w tym dokumencie cenne. Należy mocniej zaakcentować takie zagadnienia jak budowa e-społeczeństwa, innowacyjność gospodarki i konkurencyjność. Nowy dokument będzie zatem nie krytycznym odniesieniem się do poprzedniego, ale odniesieniem do nowej sytuacji i możliwości.

Ad 3. *Nie podniesiemy poziomu cywilizacyjnego, nie podniesiemy poziomu egzystencji Polaków, jeśli kultura będzie w myśleniu o rozwoju naszego kraju pomijana. Wejście na ścieżkę wszechstronnego*

rozwoju nie będzie możliwe bez spraw kultury, bez podniesienia jej ogólnego poziomu i wykorzystania szans tkwiących w tym sektorze.

Kultura stanowi podstawowy element przygotowania do życia w społeczeństwie, kreuje społeczne postawy, normy, dba o estetyczne, moralne i etyczne wartości – to są niezwykle ważne przesłanki naszego myślenia o kulturze – powiedział Wiceminister Maciej Klimczak.

Kultura wraz z przemysłami kultury staje się dziś sektorem generującym dochody, tworzącym miejsca pracy, zwiększającym atrakcyjność lokalizacyjną miejsc zamieszkania i ulokowania biznesu.

Wiceminister mówił o możliwości wykorzystania kwoty około 200 mln euro w ramach Narodowej Strategii Rozwoju Kultury, która będzie podstawą programowania funduszy strukturalnych. Zakres strategii został podporządkowany głównie regionom, jako najbardziej efektywnym, docelowym miejscom oddziaływania wdrażanych polityk i programów.

Dla sformułowania strategii przeprowadzona została wnikliwa diagnoza, która wykazała, że przemysły kultury generują 4,5 % PKB. Wydatki na kulturę w Polsce należą do najniższych w Europie – 24 euro na mieszkańca. W naszym kraju występują duże dysproporcje w dostępie do kultury w przekroju regionalnym, a także między miastami i obszarami wiejskimi oraz duży niedowład ekonomiczny i organizacyjnych w wielu obszarach kultury. Na podstawie tej diagnozy wyodrębniono pięć strategicznych programów kultury.

Traktujmy kulturę jako wartość samą w sobie, jako niezbędne ogniwo w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego, które charakteryzuje wysoki poziom kwalifikacji, kreatywności i innowacyjności – powiedział Wiceminister Maciej Klimczak.

Ad 4. Prof. Jacek Szlachta mówił o unijnych uwarunkowaniach Narodowego Planu Rozwoju, który stanowi podstawę do negocjowania z Unią Europejską programów operacyjnych, a także innych działań rozwojowych finansowanych ze środków europejskich. Dokumentem będącym odniesieniem do NPR będzie „Strategia wykorzystania środków funduszy”, przygotowywana przez Komisję Europejską

i zatwierdzana przez Parlament Europejski.

Filozofia NPR jest osadzona w strategii lizbońskiej, czyli budowania gospodarki opartej na wiedzy. Będzie to dokument, który ma sterować działaniami rozwojowymi w skali 100-110 mld euro, wobec 20 mld euro w okresie 2004-2006.

Prace nad NPR zostały tak wcześnie rozpoczęte z wielu powodów. Jednym z nich jest konsekwentne stosowanie zasady N+2, a więc zatwierdzenie kompletu dokumentów jeszcze w roku 2006, aby od stycznia 2007 rozpocząć realizację danego projektu. Reguła N+2 oznaczać będzie 3 lata na wykonanie, a nie jak dotychczas 1,5 roku.

Kolejnym powodem jest realizacja wymogu rzeczywistej partycypacji społecznej w procesie przygotowywania i wdrażania strategii rozwoju. Prof. Szlachta podkreślił znaczenie wykorzystania środków strukturalnych w obecnym okresie programowania 2004-2006 w poszczególnych województwach, co może wpłynąć na decyzję Komisji Europejskiej dotyczącą stworzenia 16 oddzielnych programów na lata 2007-2013.

NPR ma być kompleksowym dokumentem strategii rozwoju społeczno-ekonomicznego kraju przy wykorzystaniu środków europejskich.

Dyskusja

W czasie dyskusji, która miała miejsce po prezentacjach, wskazano na wiele problemów, m.in. na różnice wewnątrz-regionalne w województwie wielkopolskim, niż demograficzny i drastyczny spadek liczby ludności w perspektywie kilkunastu lat, instytucjonalny podział na miasto i wieś, a nie na obszary zurbanizowane i słabo zurbanizowane, problem likwidacji powiatów, zmiany karty nauczyciela oraz złej sytuacji zakładów opieki zdrowotnej. Wyrażono poparcie dla koncepcji opracowania 16 samodzielnych regionalnych programów operacyjnych rozwoju regionalnego. Podniesiono postulat rozstrzygnięcia w NPR 2007-2013 dylematu, czy jednym z celów strategicznych ma być niwelacja różnic rozwojowych wynikających z sytuacji (i prognozy) demograficznej w aglomeracjach, czy też wzmocnienie szans rozwojowych tylko aglomeracji o przewidywanym dodatnim przyroście demograficznym, postulowano wprowadzenie w NPR elementów planowania w obszarach metropolitalnych, zasugerowano wprowadzenie - w miejsce dotychczas stosowanego podziału na miasto i wieś - podziału na obszary zurbanizowane i obszary o niskim stopniu urbanizacji.

Ponadto zwrócono uwagę na niedostateczną ilość środków finansowych przeznaczonych w kontrakcie wojewódzkim na rozwój gospodarczy, wskazano konieczność dokonania zmian w systemie finansowania oświaty w związku z niżem demograficznym. Postulowano też wprowadzenie regulacji fiskalnych i prawnych dla zachęcenia sektora prywatnego do inwestowania w kulturę.

Zaproponowano również precyzyjne określenie przyszłej roli powiatów w koncepcjach rządowych.

Wicepremier Jerzy Hausner w większości zgodził się z wypowiedziami dyskutantów i odniósł się do przedstawionych przez nich problemów.

Jeżeli chodzi o zróżnicowania regionalne, Wicepremier jest zwolennikiem koncepcji, która kładzie nacisk na różnorodność i wzmocnianie specyficznych cech tych regionów, a nie na próbę ich zrównywania. Należałoby ograniczać czynniki, które koncentrują wykluczenie społeczne. Problem zróżnicowań regionalnych powinien być postrzegany raczej przez pryzmat wykluczenia społecznego.

W celu likwidacji zadłużenia zakładów opieki zdrowotnej stworzona została nowa ustawa o pomocy publicznej, która jest w parlamencie od listopada ubiegłego roku. Pozwala ona na restrukturyzację całkowitego zadłużenia zakładów opieki zdrowotnej. W ustawie wprowadzono nowy element – tzw. kredyty pomostowe.

Wicepremier podkreślił, że należy odejść od modelu, w którym wieś sprowadza się tylko do rolnictwa.

Jednym z warunków naszego powodzenia jest zrozumienie, że potrzebujemy obok sprawnego biznesu, przedsiębiorczości, obok sprawnej administracji bardzo aktywnego społeczeństwa obywatelskiego – powiedział Wicepremier.

Organizacje pozarządowe są partnerem dla biznesu, administracji rządowej oraz samorządowej i towarzyszą rozwiązywaniu wszystkich problemów.

Wicepremier powiedział, że nie należy do zwolenników likwidacji powiatów. Powiat ma trwałe miejsce w strukturze samorządowej w Polsce, ale został źle zaprojektowany – i to jest problem do dyskusji.

Powiat jest za słaby do wykonywania zadań, jakie powinien wykonywać. W Polsce jest za dużo powiatów i nie zostały wyprofilowane prawidłowe relacje między powiatem a gminą.

Odnosnie niżu demograficznego, Wicepremier powiedział, że wymusza on zmiany w systemie finansowania oświaty i tym samym w karcie nauczyciela. Należy pamiętać przede wszystkim o jakości kształcenia i szkolenia kadry nauczycielskiej. Problemy demograficzne i migracyjne wymagają sprecyzowania celu w Narodowym Planie Rozwoju.